

Met zijn betoog in het NRC van 7 december jl. beoogt Melle Daamen de discussie in het culturele veld over hoe nu verder te gaan aan te wakkeren. Hoewel wij niet gecharmeerd zijn van de vorm die hij heeft gekozen, gaan we deze discussie niet uit de weg. Die gaat namelijk voor een groot deel over ons: de gesubsidieerde podiumkunstproducenten.

Daamen waarschuwt voor vrijblijvendheid, ziet door de veelheid aan producties dat de publieksbinding afneemt. Nederland zou te klein zijn voor het aantal podiumkunstinstanties dat gesubsidieerd wordt. Toch blijkt uit cijfers van onder meer de VSCD dat de bezoekercijfers in de vrije markt van de podiumkunsten (cabaret, musicals etc.) afnemen, maar dat het bezoek aan voorstellingen en concerten van gesubsidieerde podiumkunsten vooralsnog stabiel blijft. Met dank aan trouw publiek. Dat neemt niet weg dat hier evenwel een grote uitdaging ligt, want de maatschappelijke veranderingen die Daamen schetst zien wij ook, en op verdere technocratisering van het cultuurbeleid zitten ook wij niet te wachten.

Echter, het afschaffen van instanties en de ambitie laten varen om zelf topkwaliteit in huis te hebben is een zwakgebod en zou een neerwaartse spiraal op gang brengen. Je hebt geen invloed meer op de ontwikkeling van een genre op het moment dat je de productie afstoot. En stellen dat kunstenaars zichzelf wel redden is wel erg kort door de bocht. Bovendien, het perspectief van de schouwburgdirecteur belicht slechts één kant van de dynamiek in de podiumkunsten, namelijk die van de afnemer. Allicht dat de wereld overzichtelijker wordt als de keuze wordt beperkt en de budgetten zijn kant op vloeien. Maar zo eenvoudig is het niet.

Kunst en cultuur zijn van waarde voor de samenleving als geheel. De impact van een orkest, ensemble of gezelschap is groter dan alleen dát wat zich binnen de muren van de schouwburg of concertzaal afspeelt. Die verankering in de maatschappij, juist ook lokaal en regionaal, is cruciaal en die moeten we verder uitbouwen. Er ligt hier een gezamenlijke opdracht, voor zowel makers als schouwburg en concertzalen, om (nieuw) publiek te vinden en te binden. Dat begint al met op het oog simpele oplossingen als het gezamenlijk marketen van voorstellingen, gezelschappen óók inzicht geven in publieksgegevens en consistentie (lees: minder vrijblijvendheid) in programmering. De makers moeten hun best doen om nog beter de weg naar het publiek, particuliere donateurs en bedrijven te vinden door beter te begrijpen wat hun 'vraag' is; de podia kunnen nog veel meer doen om hun gebouw optimaal uit te baten en alternatieve inkomstenstromen te ontwikkelen. Daarmee zouden ze meer publieke zichtbaarheid en herkenbaarheid voor niet (volledig) door de markt gedragen voorstellingen kunnen organiseren.

Daamen pleit ook voor verdieping en vertraging. Dat is wat ons betreft een veel zinvoller perspectief dan aansturen op (internationale) fusies met het risico om in dat nog veel grotere krachtenveld uiteindelijk alsnog het onderspit te delven. Laten we voor de verandering eens kijken naar wat goed gaat en daar lering uit trekken, dat voeden en uitbouwen. Wij pleiten voor een constructieve toekomstvisie, waar dat kan in gezamenlijkheid en met oog en aandacht voor alle facetten van ons culturele bestel.

De Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK)
Onno Hoes, voorzitter